

DE FRYSKE MARREN

FNP, CDA, PRO

29 juni 2026

Mei-inoar op koers

Coalitieakkoord De Fryske Marren 2026-2030

Coalitieakkoord 2026-2030

Leeswijzer

Navigeren in dit document

In dit document geniet het de voorkeur te navigeren door te klikken op knoppen, pijlen en/of (hyper)links. En niet te 'swipen' door het document.

De [navigatiepagina](#) (homepage) geeft visueel goed weer hoe dit document opgebouwd is.

Op alle pagina's kunt u navigeren onderaan uw scherm door middel van het navigatieblok→

Dit document is getest

Dit document is met grote zorgvuldigheid gemaakt. En uitvoerig getest in verschillende apps op verschillende tablets die werken met pdf-bestanden.

Mocht u toch nog problemen hebben met het lezen en navigeren in dit document kunt u het op een desktop-computer openen. In Adobe Acrobat Reader op een desktopcomputer werkt het document goed en ook in verschillende internetbrowsers op een computer is dit document getest.

● Leeswijzer	2
○ Inleiding	3
○ Algemeen	5
○ Financiën	6
○ Bestuur en organisatie	7
○ Fysieke leefomgeving	10
○ Economie	14
○ Sociaal Domein	16
○ Slotwoord	20

Via deze ↑ 'wegwijzer' kunt u in het gehele document direct naar de genoemde hoofdstukken klikken.

Inleiding

Als coalitie kiezen we opnieuw voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen. Dit document heeft daardoor een hoog abstractieniveau. We bouwen voort op wat goed gaat in onze gemeente, maar hebben ook oog voor de uitdagingen die voor ons liggen. Thema's als wonen, leefbaarheid, duurzaamheid, zorg en financiële stabiliteit vragen om een zorgvuldige en evenwichtige aanpak. Met dit akkoord op hoofdlijnen geven we ook ruimte aan de volledige gemeenteraad en de mienskip van De Fryske Marren om invloed te hebben op de uitwerking en uitvoering. In een tijd waarin maatschappelijke opgaven steeds complexer worden, vinden wij het belangrijk om duidelijke keuzes te maken, maar tegelijkertijd ook ruimte te houden voor samenwerking, maatwerk en nieuwe initiatieven.

De komende vier jaar wil de coalitie met oog voor de financiële kaders doorbouwen op het fundament dat de afgelopen vier jaar is gelegd, daarom ook de naam voor dit akkoord: 'Mei-inoar op koers.'

Het college bestaat de komende periode naast de burgemeester uit vijf wethouders. In totaal bezetten deze wethouders vijf formatieplaatsen (5 fte). Dit is in lijn met het eindverslag van de informateurs.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

Navigatiepagina

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

Algemeen

Toekomstvisie De Fryske Marren

In 2022 heeft de gemeenteraad onze meerjarenvisie *'Brede Welvaart voor De Fryske Marren, visie tot voorbij 2030'* vastgesteld. In deze visie geven we aan wat voor gemeente we willen zijn, nu en in de toekomst.

Onder brede welvaart verstaan we de kwaliteit van het leven, niet alleen in het hier en nu maar ook voor de generaties na de onze. Daarnaast gaat brede welvaart over de gevolgen van de inrichting van onze samenleving op kwaliteit van leven op andere plekken in de wereld. Dit wordt ingedeeld langs economische, sociaal-culturele en ecologische thema's. Hiermee sluiten we aan bij de Sustainable Development Goals (SDG's). Deze SDG's zijn door de Verenigde Naties vastgestelde ontwikkelingsdoelen om een betere toekomst na te streven.

De visie geeft kleuring aan het te ontwikkelen beleid voor de toekomst van De Fryske Marren en vormt daarmee een belangrijke grondslag voor dit coalitieakkoord.

Uitvoeringsprogramma college

Het nieuwe college zal op korte termijn een uitvoeringsprogramma voor deze bestuursperiode opstellen op basis van dit coalitieakkoord. De gemeenteraad stelt het uitvoeringsprogramma vast. Hiermee krijgt de gehele gemeenteraad de mogelijkheid om invloed uit te oefenen.

Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is ook de door de gemeenteraad vastgestelde raadsagenda. Beide documenten zijn een belangrijke voedingsbron voor de Lange Termijn Agenda (LTA). De LTA is de leidraad voor de komende bestuursperiode en wordt geborgd in de P&C-cyclus.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

Financiën

Het financiële perspectief van de gemeente vraagt om realisme en scherpe keuzes. Hoewel De Fryske Marren op dit moment financieel gezond is, wordt er voor de komende jaren een forse toename in uitgaven verwacht voor de uitvoering van wettelijke taken. Hoe de financiële compensatie van het Rijk er uit gaat zien, is op dit moment nog onbekend. Daarbij geldt dat een deel van de reserves al is bestemd voor eerder gemaakte keuzes en investeringen. De ruimte voor grote nieuwe ambities is daardoor beperkt.

De komende jaren vragen om strakkere financiële regie. We willen taakstellend financieel sturen op projecten en beleidsontwikkelingen. In aanloop naar het mogelijke ravijnjaar voeren wij in de raad het gesprek over noodzakelijke keuzes en mogelijke bezuinigingen.

Daarbij zet de groei van de uitgaven binnen het sociaal domein de bredere gemeentefinanciën onder druk. De stijgende kosten voor de jeugdzorg, Wmo en andere wettelijke taken vragen om keuzes en een zorgvuldige afweging tussen ambities, voorzieningen en financiële haalbaarheid.

De coalitie hecht waarde aan een solide financiële positie van de gemeente. Dit vormt namelijk de basis voor goed bestuur. Wij vinden het belangrijk dat de begroting structureel op orde is en dat we zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld. Daarbij kijken we met een kritische blik naar de organisatie, beleid en uitvoering.

We willen blijven investeren waar dat nodig is, maar doen dit verantwoord. Reserves spreken we alleen aan voor incidentele investeringen. Het uitgangspunt voor de komende jaren is dat de onroerendezaakbelasting (ozb) jaarlijks met maximaal het gemiddelde prijsindexcijfer van het CPB wordt geïndexeerd. Ook kijken wij kritisch naar de ontwikkeling van andere gemeentelijke belastingen en heffingen, waarbij betaalbaarheid voor inwoners en ondernemers het uitgangspunt blijft. Wanneer extra middelen nodig zijn, dan zoeken wij die in eerste instantie binnen bestaande budgetten en financiële mogelijkheden.

Verder zetten wij sterker in op lobby- en subsidiemogelijkheden richting de provinsje Fryslân, het Rijk en Europa, zodat beschikbare middelen en financiële kansen voor De Fryske Marren tijdig worden benut.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

Bestuur en organisatie

Een goede samenwerking tussen gemeenschap, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie is belangrijk. Iedereen draagt vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid bij aan goed bestuur en de uitvoering van maatschappelijke opgaven. Daarbij gaan we met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties de steeds complexere uitdagingen van deze tijd aan.

Organisatie

Sinds 1 december 2025 zijn alle medewerkers centraal gehuisvest in het vernieuwde gemeentehuis Herema State in Joure. De afgelopen jaren is onze organisatie in omvang gegroeid en dat vraagt om een inrichting, structuur en een manier van werken die aansluit bij de opgaven van deze tijd.

Vanuit het Rijk komen steeds meer taken en verantwoordelijkheden naar gemeenten, terwijl maatschappelijke vraagstukken steeds ingewikkelder worden en de arbeidsmarkt krap is en vermoedelijk blijft. Daarom zetten we in op samenwerking in de regio op het gebied van bedrijfsvoering, zodat we kennis, capaciteit en expertise optimaal kunnen benutten.

Wij willen een ambtelijke organisatie die haar taken kwalitatief goed en duurzaam kan uitvoeren, waarbij nieuwe ambities en opgaven in balans zijn met de beschikbare organisatorische draagkracht. Daarom is het belangrijk dat we bij nieuwe beleidsvoornemens

en wensen oog hebben voor de integraliteit, uitvoerbaarheid en benodigde capaciteit.

Om ook in de toekomst een aantrekkelijke, wendbare en betrouwbare organisatie te blijven, investeren wij in organisatieontwikkeling en in onze medewerkers. Met elkaar zorgen we ervoor dat onze organisatie klaar is voor de toekomst.

Dienstverlening

We streven naar een nog betere en efficiëntere dienstverlening voor inwoners door goed aan te sluiten bij hun wensen en behoeften. Onze dienstverlening is van hoge kwaliteit en begrijpelijk voor iedereen. We behouden het goede en we innoveren waar mogelijk.

Vanwege de digitaliserende samenleving maken steeds meer inwoners vaker gebruik van online diensten. Een goed beveiligde opslag en verwerking van gegevens van inwoners is hierbij van groot belang.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

We zetten daarom in op moderne, veilige en gebruiksvriendelijke digitale dienstverlening.

Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat fysieke dienstverlening, bijvoorbeeld bij de servicepunten in Balk en Lemmer beschikbaar blijft voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn of behoefte hebben aan persoonlijk contact. Dienstverlening is digitaal waar dat kan en persoonlijk waar dat nodig is.

Correcte, duidelijke en tijdige dienstverlening is essentieel voor het vertrouwen van inwoners. Afspraken nakomen en tijdig reageren vinden wij belangrijk. Door dicht bij onze inwoners te staan en zorgvuldig te handelen, zorgen we voor meer tevredenheid.

Communicatie en Wiskelwurk

We willen onze inwoners zichtbaar, herkenbaar en menselijk informeren over waar we ons mee bezig houden en wat er zich in onze gemeente afspeelt. Een transparante gemeentelijke informatievoorziening die bovendien toegankelijk en inclusief is, draagt bij aan de verbinding en het vertrouwen van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Voor het bedenken en uitvoeren van plannen is samen optrekken met onze inwoners noodzakelijk. Aan de hand van ons *Wiskelwurk*-beleid zoeken we ook de verbinding en samenwerking met jongeren, zodat hun bewustwording op het functioneren van het gemeentebestuur wordt vergroot.

Fries taalbeleid

Het Fries is onze tweede Rijkstaal en is gelijkwaardig aan het Nederlands. Op basis van het in de afgelopen bestuursperiode vastgestelde Fries taalbeleid werken we aan het versterken van de positie van het Fries in onze gemeente. Het Fries is een waardevol onderdeel van onze identiteit en verdient een sterke positie in onze mienskip en organisatie. We willen het gebruik en de zichtbaarheid verder ontwikkelen, om zo de positie als levende taal in onze gemeente te verankeren.

Openbare orde en veiligheid

De Fryske Marren is een veilige gemeente om in te wonen, werken en recreëren, maar veiligheid vraagt om voortdurende alertheid. Digitale criminaliteit en ondermijning vragen om een weerbare overheid die slagvaardig handelt. Daarom hebben wij aandacht voor preventie, samenwerking, bewustwording en handhaving. Dat doen we onder andere door te investeren in de capaciteit en de kwaliteit van de juridische ondersteuning binnen de gemeente. De Bibob-wetgeving passen we op meer werkterreinen toe om daarmee ondermijning tegen te gaan en de handhaving te versterken.

Ook de maatschappelijke weerbaarheid verdient aandacht. In een wereld die steeds sneller verandert, vinden wij het belangrijk dat inwoners, organisaties

en overheid voorbereid zijn op crises en calamiteiten. Daarom zetten wij in op de beschikbaarheid van steunpunten bij noodsituaties en op de continuïteit van de gemeentelijke organisatie en hulpdiensten.

Raadsleden, collegeleden en medewerkers van de gemeente moeten hun werk veilig en onafhankelijk kunnen uitvoeren. Agressie, bedreiging en intimidatie (zowel online als offline) worden niet getolereerd. Waar grenzen worden overschreden treden wij, in overleg met onze samenwerkingspartners, daadkrachtig op.

Verbonden partijen

Een deel van de gemeentelijke taken is ondergebracht bij verbonden partijen en regionale samenwerkingsverbanden. Goede sturing, transparantie en democratische controle blijven daarbij voor ons van groot belang. We zetten daarom in op een sterke betrokkenheid van de gemeenteraad bij besluitvorming en financiële kaders van de verbonden partijen. We hebben extra aandacht voor tijdige aanlevering van financiële gegevens. Daarmee willen we de grip op de gemeentelijke doelstellingen, financiën en uitvoering verder versterken. Ook werken we met radenadviescommissies. De huidige samenwerking binnen de radenadviescommissie in het belang van Empatec ervaren wij als positief en waardevol.

Fysieke leefomgeving

Bij de fysieke leefomgeving gaat het om de inrichting, infrastructuur, landschappen en openbare ruimte van het grondgebied van De Fryske Marren. Landelijk wordt er gestuurd op de kwaliteit van bodem en water. De kwaliteit van onze ruimte staat voorop en daarbij is het zoeken naar een balans tussen wonen, werken, natuur en recreatie.

Omgevingswet

We werken vanuit de Omgevingswet met als doel om een duurzame samenleving te creëren, nu en voor de toekomstige generaties, waarin het prettig wonen, werken en recreëren is. Onze huidige Omgevingsvisie voldoet nog niet volledig aan de eisen van de Omgevingswet. Daarom wordt deze in 2026 geactualiseerd. Daarnaast willen we het aantal programma's onder de Omgevingswet verminderen om zo de integraliteit en samenhang te versterken.

Participatie van inwoners, ondernemers, maatschappelijk organisaties en medeoverheden vinden wij van groot belang en is onder de Omgevingswet een belangrijk uitgangspunt. We willen belanghebbenden vroegtijdig betrekken bij plannen en ontwikkelingen, zodat ideeën, zorgen en belangen zorgvuldig kunnen worden meegewogen. Tegelijkertijd betekent participatie niet dat iedere wens of individueel belang kan worden overgenomen. We maken een integrale afweging.

Wonen

De komende jaren blijft de opgave op het gebied van wonen groot in De Fryske Marren. Er zijn meer betaalbare woningen nodig. Tot en met 2030 moeten wij bruto circa 1.330 woningen opleveren, waarvan 30% in de sociale sector. In het op te stellen gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma formuleren we een ambitieuze woningbouwdoelstelling tot 2040.

We kiezen voor een spreiding van woningbouw over de gemeente, met ruimte voor 'bij ieder dorp een straatje erbij' waar dat passend en haalbaar is. De gemeente neemt regie op de woningbouwopgave, zodat we kunnen sturen op tempo, betaalbaarheid en kwaliteit. Dit doen wij samen met onze partners in de woonopgave. Daarbij staan wij ook open voor initiatieven van inwoners en gemeenschappen. Ook willen we een actief grondbeleid voeren.

We zetten in op betaalbare en haalbare woningen met name voor starters en senioren, zodat inwoners

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

binnen hun eigen dorp of stad kunnen blijven wonen en doorstroming wordt bevorderd. Nieuwbouw moet toekomstbestendig zijn, met oog voor verschillende doelgroepen en woonbehoeften. Bij herstructurering en sloop is nieuwbouw het uitgangspunt. We willen vrijkomende schoolgebouwen zo snel mogelijk herbestemmen en hierin samen optrekken met de omgeving.

Open ruimte

Open ruimte betreft het onbebouwde landschap en het buitengebied van onze gemeente. Als plattelands-gemeente hechten wij grote waarde aan het behoud van het open Friese landschap en de karakteristieke kwaliteiten van het buitengebied. De druk op de beschikbare ruimte neemt toe. Landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden vormen bij nieuwe plannen en initiatieven altijd het vertrekpunt.

De landschapsbiografie blijft daarbij een belangrijke leidraad.

We bieden ruimte aan ontwikkelingen die bijdragen aan een vitaal en toekomstbestendig platteland, mits deze zorgvuldig worden ingepast naar aard, schaal en karakter. Daarbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen economie, leefbaarheid, landbouw, natuur en landschap. De komst van grootschalige recreatieparken past daar niet bij. Over ontwikkelingen met impact op de leefomgeving gaan wij actief in gesprek met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen. Preventie, samenwerking, bewustwording en handhaving zijn daarbij belangrijk. Als het gaat om handhaving moet de gemeente ook bij impopulaire maatregelen daadkrachtig optreden en doorpakken, zodat iedereen op dezelfde manier wordt beoordeeld en behandeld.

Vanwege de impact op de kwaliteit van de leefomgeving, natuur en landschap staan wij kritisch tegenover gas- en zandwinning en zijn wij afhoudend met nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Openbare ruimte

Openbare ruimte gaat over de ruimte die openbaar toegankelijk is en door de gemeente wordt beheerd. In de afgelopen bestuursperiode is de *'Groenvisie 2023-2027, Een (be)leefbare gemeente voor mens en dier'* vastgesteld. Deze uitgangspunten blijven wij

volgen. Daarbij wordt ingezet op het behouden van het huidige kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en blijven we investeren in een verzorgde, veilige en leefbare omgeving.

Landbouw

De Fryske Marren is een gemeente met veel agrariërs. Zij spelen daarmee een belangrijke rol in onze economie, het beheer van ons landschap en de leefbaarheid van de buitengebieden. De doelen op het gebied van stikstofuitstoot, klimaat en dierenwelzijn vragen om samenwerking tussen de ondernemer en de overheid. Het is belangrijk om in gezamenlijkheid te werken aan realistische oplossingen voor toekomstbestendige landbouw, waarbij perspectief, ondernemerschap, natuur en klimaat in balans zijn. Om te kunnen helpen en omdat de sector ook maatschappelijke opgaven kan vervullen, zoeken we naar mogelijkheden.

We zijn voorstander van de reductie van chemische gewasbeschermingsmiddelen. In 2025 is er via een voorbereidingsbesluit besloten om nieuwe sierteelt of uitbreiding van bestaande sierteelt te verbieden. Daarnaast is besloten om een spuitvrijzone van 50 meter voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten opzichte van gevoelige objecten in te stellen. Het omgevingsplan waar deze besluiten in verwerkt zijn wordt nog aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

Natuur

Onze weidelandschappen, het groen en de vele meren bepalen voor een groot deel de identiteit van onze gemeente. Daarom zetten we ons in voor het behoud en het versterken van een bestendige leefomgeving, waarbij we oog hebben voor de grote ecologische opgaven zoals klimaatadaptatie, natuurherstel, biodiversiteit en waterkwaliteit.

Veenweide

Het veenweidegebied in onze gemeente staat voor complexe uitdagingen op het gebied van bodemdaling, waterbeheer, natuur en landbouw. Aan de hand van het Veenweideprogramma 2021-2030 *'Foarút mei de Fryske Feangreiden'* werken we onder andere samen met de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en andere gemeentes aan het veenweidegebied in De Fryske Marren.

De opgaven rondom veenweide vragen om oplossingen die recht doen aan verschillende belangen. Wij vinden het belangrijk om samen met betrokkenen te werken aan een toekomstbestendige aanpak die draagvlak heeft en past bij het karakter van onze gemeente.

Duurzaamheid

We volgen het Beleidskader *'Sinnefjilden 2020'* wat eerder is vastgesteld. Wij hechten aan een duurzame economie voor de toekomst. Wij zijn ons ervan bewust dat in de verdere toekomst de opbrengst van zonne-energie niet voldoende zal zijn met het oog op de doelstellingen na 2030. Onderzoek naar alternatieven blijft daarom van belang.

We leveren een realistische en betaalbare bijdrage aan de landelijke klimaat- en energiedoelen, passend bij de schaal, draagkracht en ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente. Hierbij hebben we oog voor de impact op inwoners, landschap en leefomgeving.

Wij voeren een actieve lobby richting de netbeheerder en andere betrokken partijen over de toenemende netcongestie. Dit vraagt om slimme en innovatieve oplossingen. Daarom zetten wij bijvoorbeeld in op het stimuleren van cable pooling, waarbij meerdere gebruikers gezamenlijk gebruik maken van één netaansluiting. Dit kan bijdragen aan een efficiënter gebruik van de beschikbare netcapaciteit.

Verkeer en vervoer

Verkeersveiligheid heeft voor ons hoge prioriteit. Een veilige leefomgeving begint bij goede en toekomstbestendige infrastructuur voor alle weggebruikers. Wij zetten in op goed onderhouden en overzichtelijke

oversteekplaatsen en logische verbindingen tussen dorpen, voorzieningen en recreatiegebieden.

Ook vinden we een goed en veilig fietspadennetwerk belangrijk. Om hier blijvend alert op te zijn actualiseren we het fietsveiligheidsonderzoek. De uitkomsten worden gebruikt om knelpunten gericht aan te pakken, de verkeersveiligheid te verbeteren en actieve mobiliteit te bevorderen.

We maken ons zorgen over de staat en toekomstbestendigheid van belangrijke bruggen in onze gemeente, zoals de Scharsterrijnbrug en de brug bij Spannenburg. In onze contacten met relevante overheidsinstanties, beheerders en andere betrokken partijen blijven wij voortdurend aandacht vragen voor adequaat onderhoud en noodzakelijke investeringen. Nu de bedienbaarheid van de bruggen steeds meer onder druk staat, is de realisatie van een aquaduct bij de Scharsterrijnbrug van groot belang. Wij zetten ons daarom actief in om dit te realiseren.

380 kV-hoogspanningsverbinding

Op dit moment onderzoeken het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Tennet de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten (bij Groningen) en Ens (Noordoostpolder). Deze verbinding doorkruist ook De Fryske Marren. We nemen als gemeente door de impact die het heeft op onze inwoners, leefomgeving en landschap een actieve rol in de gesprekken rondom deze ontwikkeling.

Heerenveen-West

We vinden het belangrijk om onze inwoners van de betrokken dorpen goed mee te nemen in het proces rondom Heerenveen-West. Daarnaast hebben we oog voor de leefbaarheid en identiteit van de dorpen en willen wij zekerheid over een groene buffer tussen Heerenveen en onze dorpen en bedrijventerreinen.

Regio Deal Zuidwest-Friesland

Samenwerking binnen de regio is essentieel om kansen voor onze gemeente optimaal te benutten. Samen met het Rijk, provincie Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân en het Wetterskip Fryslân investeren we 35 miljoen euro om onze regio klaar voor de toekomst te maken. De komende jaren gaan we onze regio aan de hand van verschillende projecten nog aantrekkelijker maken om in te wonen, werken en ondernemen.

Ziekenhuis

Wij zetten ons in voor de komst van een ziekenhuis in Joure. Wij vinden het belangrijk dat de toekomstbestendige medische (specialistische) zorg in Fryslân gewaarborgd blijft. De Driehoek Joure-Zuid is hiervoor gereserveerd en dit gebied houden we beschikbaar tot er definitief duidelijkheid is.

Asielopvang

We willen aan de hand van kleinschalige asielopvang voldoen aan de afspraken die voortkomen uit de Spreidingswet. We nemen als gemeente hierin onze maatschappelijke verantwoordelijkheid.

We zien dat de opvang van asielzoekers in de samenleving tot maatschappelijke discussie en onrust kan leiden. Daarom is het belangrijk dat we in het proces

om te komen tot kleinschalige asielopvang zorgvuldig te werk gaan. We willen onze inwoners hierover tijdig informeren en waar mogelijk betrekken bij de planvorming.

Evenementen

De Fryske Marren is trots op haar evenementen. Van verbindende dorpsfeesten tot grote evenementen die tienduizenden bezoekers trekken: ze dragen bij aan de leefbaarheid van onze dorpen en stad. We willen evenementenorganisatoren waar mogelijk ondersteunen, zodat deze festiviteiten ook de komende jaren in onze gemeente plaatsvinden. Dit werken we verder uit in het evenementenbeleid wat wij in 2026 willen vaststellen. Ook stellen we een evenementencoördinator aan.

Economie

Een sterke lokale economie is van groot belang voor de werkgelegenheid, leefbaarheid en vitaliteit van De Fryske Marren. Ondernemers, bedrijven en zelfstandigen vormen de motor van onze economische ontwikkeling en dragen bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. We streven naar een divers en florerend ondernemerslandschap.

Korte lijntjes

We geloven in een goede verbinding tussen overheid en ondernemers. Onze bedrijvencontactfunctionarissen zijn het eerste aanspreekpunt en onderhouden korte lijntjes met ondernemers. Zij signaleren vroegtijdig knelpunten, denken mee bij vragen en ondersteunen ontwikkelingen, zodat we in gezamenlijkheid zorgen voor een aantrekkelijk ondernemingsklimaat.

Centrumgebieden

Vitale en aantrekkelijke centrumgebieden dragen bij aan de economie van onze gemeente. Daarom werken wij samen met ondernemers en inwoners aan toekomstgerichte centrumvisies voor onze dorpen. Het tegengaan van leegstand heeft hierbij nadrukkelijk aandacht. Samen met de BIZ-vereniging, eigenaren van panden en de plaatselijke belangen blijven we de leegstand monitoren. Levendige centra leveren een

belangrijke bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de regio en zorgen voor lokale werkgelegenheid.

Bedrijventerreinen

We zetten in op het toekomstbestendig en circulair ontwikkelen van bedrijventerreinen. Bestaande terreinen willen we samen met ondernemers en parkmanagement verduurzamen en revitaliseren. Nieuwe bedrijventerreinen richten we duurzaam en klimaatadaptief in, met aandacht voor efficiënte benutting van de ruimte, energie-uitwisseling en circulaire samenwerking tussen bedrijven.

Daarnaast willen wij ruimte bieden aan innovatie en nieuwe vormen van ondernemen. Daarom onderzoeken we bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen de mogelijkheden om tijdelijk, flexibel of innovatief gebruik binnen beleids- en vergunningskaders mogelijk te maken. Daarmee

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

willen we inspelen op toekomstige economische ontwikkelingen en bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie.

Recreatie en toerisme

Onze gemeente wordt ieder jaar veelvuldig bezocht door toeristen uit binnen- en buitenland. Zij zijn van harte welkom om te genieten van al het moois wat De Fryske Marren te bieden heeft. Bovendien leveren zij een belangrijke bijdrage aan onze lokale economie. Tegelijkertijd bewaken wij de balans tussen toerisme en leefbaarheid, zodat inwoners prettig kunnen blijven wonen, recreëren en ondernemen.

We zetten in op een kwalitatief sterk, duurzaam en divers recreatief aanbod. Hierbij hebben we speciale aandacht voor seizoensverlenging, zodat inwoners en toeristen ook buiten de piekmaanden het recreatieve aanbod in onze gemeente goed weten te vinden. We streven naar een slimme groei van recreatie en toerisme, passend bij de schaal, identiteit en draagkracht van onze gemeente en omgeving.

Toekomstbestendige economie

In De Fryske Marren gaan wij voor een krachtige, innovatieve economie die bijdraagt aan brede welvaart en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. We stimuleren een duurzaam en innovatief onder-

nemersklimaat, met ruimte voor een grote diversiteit aan bedrijven.

Onze inwoners staan daarbij centraal. Iedereen moet de kans hebben op passend werk en mogelijkheden om zich te ontwikkelen. Samen met onze partners zetten wij ons ervoor in dat opleidingen en de kwaliteiten van de beroepsbevolking aansluiten op de vraag van werkgevers. Ondernemers krijgen ruimte om te groeien en ondersteuning bij innovatie. En wij blijven werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Samen met de ondernemers en partijen uit het maatschappelijk veld gaan we aan de slag met de uitvoering van het programma economie. Het midden- en kleinbedrijf (mkb) vormt de kern van onze economische kracht. Het mkb, waaronder recreatie & toerisme en de detailhandel, geeft onze economie als geheel een robuuste en veerkrachtige samenstelling. Dynamiek, enthousiasme, durf en groei zijn voor ons belangrijke begrippen die samenkomen in onze aanpak en het perspectief dat we graag aan al onze partners willen bieden.

De economie heeft een groot aandeel en verantwoordelijkheid in de transities naar een fossielvrije wereld. We koersen op zichtbare resultaten die bijdragen aan het imago van een duurzame en circulaire regio.

Sociaal Domein

In het sociaal domein werken we in alles wat we doen aan drie belangrijke doelen: meedoen, met elkaar en samen leven. We richten ons op een gezonde leefomgeving waarin kinderen en jongeren kansrijk opgroeien en opgevoed worden, volwassenen zich maximaal kunnen ontplooiën en ouderen vitaal zijn. Daarbij is passende zorg en ondersteuning beschikbaar waar dat nodig is, evenals betekenisvol werk, een stabiel en besteedbaar inkomen en een veilige en betaalbare woonsituatie. We doen wat werkt, vereenvoudigen waar dat kan en werken op basis van vertrouwen.

In de afgelopen bestuursperiode zijn de *'Toekomstvisie Sociaal Domein'* en de *'Strategische Beleidsagenda Sociaal Domein 2026-2032'* vastgesteld. Hiermee is een toekomstbeeld voor het sociaal domein geschetst waarbinnen de huidige maatschappelijke opgaven worden opgepakt.

Meer grip op de financiën in het sociaal domein

De kosten in het sociaal domein stijgen en het gebruik van zorg en ondersteuning neemt toe. Om zorg beschikbaar te houden voor wie dat echt nodig heeft, is het noodzakelijk om meer in te zetten op preventie en gezondheid, zodat minder professionele zorg nodig is.

Dit doen we door in te zetten op de sociale basis en kritisch te kijken naar de verhouding tussen bestaande professionele ondersteuning en algemene voorzieningen. Om meer grip en controle te krijgen op het proces, zorggebruik en uitgaven, verschuiven we de koers van individuele naar zoveel mogelijk collectieve voorzieningen.

Kansrijk opgroeien en opvoeden

Elk kind in onze gemeente verdient een kansrijke start om gezond en veerkrachtig op te groeien. We zetten in op een omgeving waarin kinderen zich fysiek, mentaal en sociaal optimaal kunnen ontwikkelen.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

Jeugd en jongeren

De kosten voor de jeugdzorg nemen toe en de behoefte aan specialistische hulp bij kinderen wordt groter. Belangrijke oorzaken zijn complexere problematiek en het feit dat meerdere partijen kunnen doorverwijzen, waardoor het overzicht en de grip op de uitgaven afnemen.

We werken toe naar een gezamenlijke lokale aanpak met één toegang en één plan per gezin. Daarbij zetten we specialistische hulp gericht in en sturen we beter op duur en effect van trajecten. Zo houden we ondersteuning waar mogelijk licht, en intensiveren we deze waar dit noodzakelijk is. Daarnaast zetten we sterker in op preventie door meer in te zetten op het creëren van een stevige basis. We verwachten hiermee meer controle te krijgen en op de middellange termijn geld te kunnen besparen.

Onderwijs

We hechten waarde aan een toekomstbestendig, aantrekkelijk en kwalitatief goed onderwijsaanbod, passend voor iedere leerling. Daarbij zetten we in op duurzame huisvesting, kansengelijkheid en het voorkomen van schooluitval en thuiszitten. Onderwijs speelt een belangrijke rol in het sociaal-maatschappelijk welzijn en vormt de basis voor volwaardige deelname van jongeren aan de samenleving.

We versterken de integrale samenwerking tussen onderwijs, overheid en lokale ondernemers door actiever in te zetten op projecten als On Stage, waardoor jongeren vroegtijdig in contact komen met het lokale bedrijfsleven. We intensiveren de relaties met onze onderwijspartners om gezamenlijk te werken aan een kansrijke toekomst voor jongeren.

Sociale basis en gezond samenleven

Wij versterken de samenleving door in te zetten op ontmoeting, het verenigingsleven en preventie. Een gezonde leefstijl en naar elkaar omzien vinden we belangrijk. Daarom zetten we ons in voor leefbare

dorpen en wijken, toegankelijke sportvoorzieningen en stimuleren we de kennismaking met kunst en cultuur.

Kunst, cultuur en sport

Kunst, cultuur en sport zijn van grote waarde voor ontmoeting en participatie en werken bovendien preventief. We vinden het belangrijk dat alle inwoners, en in het bijzonder jongeren, laagdrempelig kunnen deelnemen aan culturele en sportieve activiteiten.

We zetten in op de uitvoering van de inhoud van het beleidsplan 'Kunst stroomt', met nadrukkelijke aandacht voor het rijke verenigingsleven. We blijven

investeren in cultuureducatie, talentontwikkeling en een sterke amateurkunstsector en versterken de rol van cultuur binnen de preventieketen.

Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, ontmoeting en sociale verbondenheid. We ondersteunen verenigingen en initiatieven die bijdragen aan een actieve en gezonde leefstijl, onder andere door het verhuren, beheren en onderhouden van sportaccommodaties, velden en andere faciliteiten.

We onderzoeken de mogelijkheden om jongeren kennis te laten maken met verschillende sporten en treffen hiervoor een passende regeling, om drempels te verlagen en deelname aan sport onder jongeren te bevorderen.

Ondersteuning voor dorpen en stad

Onze dorpencoördinatoren vormen een belangrijke schakel tussen inwoners, dorpen, stad en de gemeente. Zij dragen bij aan de leefbaarheid, verbinding en het ontwikkelen van initiatieven vanuit de mienskip, die we de komende jaren verder willen versterken.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om dorpsondersteuners in te zetten. Zij vormen in de wijken, dorpen en stad het aanspreekpunt op het gebied van gezondheid en welzijn. Hierdoor worden we als gemeente nog zichtbaarder en toegankelijker.

Gezondheid

Een gezonde samenleving vormt het fundament voor brede welvaart. Gezondheid bepaalt in hoeverre onze inwoners fysiek en mentaal fit zijn, sociaal en mentaal in balans blijven en de regie over hun eigen leven kunnen voeren.

Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen, zoals dubbele vergrijzing, een groeiende zorgvraag en personeelstekorten in de zorg. Ook nemen chronische aandoeningen, dementie en gevoelens van eenzaamheid toe. Om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden, zetten we sterker in op preventie en ondersteuning dichtbij, in plaats van zware individuele zorg achteraf. Onderdeel hiervan is de realisatie van een Odensehuis in onze gemeente als ontmoetingsplek voor mensen met beginnende dementie en hun naasten.

We investeren in het versterken van informele netwerken en voorzieningen die ontmoeting, sport, cultuur en beweging stimuleren. Onze maatschappelijke accommodaties, scholen en leefomgeving moeten uitnodigen tot gezond en actief leven. Zo bouwen we aan een vitale en solidaire samenleving waarin inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen meedoen, terwijl professionele zorg beschikbaar blijft voor wie dat echt nodig heeft.

Bestaanszekerheid en iedereen kan meedoen

De inkomensongelijkheid groeit, en daar maken wij ons zorgen over. Iedereen heeft recht op bestaanszekerheid en de mogelijkheid om mee te doen in de samenleving. Dat betekent voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning en toegang tot onderwijs en zorg.

We willen dat iedereen naar vermogen meedoet in de samenleving en kansen krijgt om zich te ontwikkelen. In onze aanpak ligt de nadruk op het vinden van werk en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. De ondersteuning vanuit de gemeente is gericht op activering. Voor wie (tijdelijk) niet voldoende inkomen heeft, is er een vangnet beschikbaar om bestaanszekerheid te behouden.

Wonen, welzijn, zorg

In de afgelopen bestuursperiode is het beleidskader 'Wonen-Welzijn-Zorg 2025-2040' vastgesteld. We richten ons, samen met welzijnsorganisaties, op een veilige, leefbare omgeving en woon-welzijn-zorg-concepten die inwoners helpen zo lang mogelijk zelfstandig en gezond thuis te wonen.

We zetten in op een sterke sociale basis waarin inwoners zo lang mogelijk actief kunnen meedoen

in de samenleving. Preventie is daarbij leidend: door aan de voorkant te investeren in gezondheid, sport, welzijn en participatie willen we zwaardere zorgvragen en de bijbehorende kosten in de toekomst voorkomen.

Bij het bieden van ondersteuning houden we oog voor passende zorg: deze moet helpen waar nodig. Grote inperkingen van noodzakelijke zorg vinden we niet wenselijk. Zorg en ondersteuning moeten toegankelijk blijven voor inwoners die daarop aangewezen zijn.

Sociaal Goud

Om eenzaamheid onder ouderen te verminderen en hun welzijn te vergroten zet stichting Sociaal Goud een netwerk in van enthousiaste buddy's, bestaande uit jonge vrijwilligers en studenten. Zij bieden persoonlijke aandacht en gezelschap aan ouderen die daar behoefte aan hebben. We willen onderzoeken hoe we het project Sociaal Goud structureel kunnen inzetten en samen met zorg- en welzijnspartners verder kunnen versterken.

Slotwoord

Met dit akkoord op hoofdlijnen leggen wij een stevige basis voor de komende bestuursperiode. Het geeft richting aan de keuzes die we willen maken en de ambities die wij hebben voor De Fryske Marren.

Een sterke gemeente maken we samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, verenigingen en iedereen die onze gemeente een warm hart toedraagt. De kracht van de mienskip is daarbij het uitgangspunt.

Wij kijken uit naar een open, constructieve en respectvolle samenwerking met onze inwoners, de maatschappelijke partners en de gehele gemeen-

teraad. Door met elkaar in gesprek te gaan en verschillende perspectieven te verbinden, kunnen we werken aan oplossingen die onze gemeente verder brengen.

Tot slot spreken wij onze dank uit aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van dit coalitieakkoord. In het bijzonder bedanken wij de (in)formateurs Sjoerd Groenhof en Harry van der Molen voor hun begeleiding van het proces en de ambtelijke organisatie voor haar ondersteuning en betrokkenheid.

Leeswijzer	2
Inleiding	3
Algemeen	5
Financiën	6
Bestuur en organisatie	7
Fysieke leefomgeving	10
Economie	14
Sociaal Domein	16
Slotwoord	20

